

Sanayici borç batağında

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu belli oldu. Bu dönemde **ISO 500**'de toplam borçların payı 2017 yüzde 62.9'a yükselirken, öz kaynakların payı yüzde 37.1'e geriledi. Dünya ortalaması yüzde 25 olan kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 50'ye yaklaştı.

Istanbul **Sonuç Odası'nın (ISO)** hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi kuruluşu belli oldu. Araştırmaya göre TOPRAŞ, üretimden satışlarda 51.1 milyar lira 32 milyar 594 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Ford 22.7 milyar liraya ikinci, Toyota ise 17.8 milyar lira ile üçüncü oldu. Listede Toyota'yı sırasıyla Tofaş, Oyak-Renault, Arçelik, Iskenderun Demir Çelik, Ereğli Demir Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayi sektörünün performansının imalat sanayinin cari fiyatlarla mali gelir içindeki payını da yüzde 17.5'e yükselttiğini aktararak, "İmalat sanayinin mali gelir içindeki payı çok uzun yıllar sonra 0.9 puan ile kayda değer bir artış göstermiştir. Bu artışın olacağını ipuçlarını 2017 yılındaki ISO PMI verilerinde de görmüştük. Çünkü endeksi, dünya PMI verilerine paralel olarak 55'lere yakın seviye ile son yılların en yüksek düzeyini gösteriyordu" bilgisini verdi. Bahçivan, **ISO 500**'ün üretimden satışlarını 2017 yılında yüzde 33.2 artışla 490 milyar liradan 653 milyar liraya çıkararak yüksek bir büyüme performansı gösterdiğini söyledi. Son üç yıldır **ISO 500**'ün üretimden satışlarında görülen zayıf büyümenin, 2017 yılında yerini reel büyüme bıraktığını aktaran Bahçivan, "2017 yılında üretimden satışlar reel olarak yüzde 19 büyüdü. Satışlardaki artışta iç ve dış talepteki büyümenin yanı sıra ihracatı gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı **ISO 500**'de son 13 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti" diye konuştu.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda toplam borçların payı 2017 yılında 1 puan daha artarak yüzde 62.9'a yükselirken, öz kaynakların payı ise yüzde 37.1'e geriledi. Gerçi bu kaldıraç oranları, dünya ortalaması ile karşılaştırıldığında 65/35 bandında benzer bir kaynak yapısına işaret etse de ülkemizde borçlanma maliyetlerinin yükselişi sanayicimizin rekabet gücünü diğer ülkelere göre finansman açısından olumsuz etkiliyor." Bahçivan, 2017 yılında **ISO**

500'ün mali borçlarının yüzde 17.1 artış göstererek 243 milyar TL'ye yükseldiğini dile getirerek, "Bu artış geçen yıla göre biraz daha yavaşlarsa olsa da reel olarak büyüme eğilimini sürdürdü. 2008 yılından itibaren kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı gerileme eğilimine girdi ve 2008 yılında yüzde 51.5 olan oran 2016 yılında yüzde 37.8'e düştü. Bu dönemde sanayi kuruluşları orta-uzun vadeli mali borçlanma olanaklarını daha iyi kullandı ve böylece kısa vadeli mali borçların payı azalış eğilimi gösterdi" dedi. Bahçivan, 2017 yılında ise bu eğilimin tekrar tersine döndüğünü, kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payının yüzde 37.8'den yüzde 41.9'a yükseldiğini kaydederek, kısa vadeli mali borç oranının dünya ortalamasının yüzde 25'ter civarında iken, bu tablonun sanayi sektörümüzün finansman yapısındaki negatif ayrımsızın sürdüğünü ortaya koyduğuna ifade etti.

KAZANÇ SINIRLI OLDU

Erdal Bahçivan, **ISO 500** Büyük'ün ilk 10 şirketinin toplam üretimden satışlar içindeki payı 2016 yılında yüzde 25 iken, 2017 yılında yüzde 26.7'ye yükseldiğini vurgulayarak, "İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı ise 2016 yılında yüzde 49.2 iken, 2017 yılında yüzde 50.2'ye yükseldi. Üretimden satışlar itibarıyla ikinci ellik grubun payına bakıldığında 2016 yılında yüzde 13.1 olan payının yüzde 12.9'a gerilediğini görüyoruz. Diğer 50'lik grupların paylarında da geçen seneye göre bir gerileme oldu" bilgisini verdi. 2017 yılında **ISO 500**'ün faaliyet kan oranının yüzde 9.6 olarak hesaplandığını dile getiren Bahçivan, "2016 yılında yüzde 9.4 olan orana göre faaliyet karlılığında yine sınırlı bir iyileşme yaşanmıştır. Toplam faaliyet kan mutlak büyüklüğü ise 2016 yılında 52.4 milyar TL iken, 2017 yılında 70.6 milyar TL'ye yükseldi" dedi.

KÂR EDENLERİN SAYISI ARTTI

ISO 500'ün faaliyet kan oranı sınırlı bir iyileşme ile yüzde 9.6 olurken, toplam faaliyet kan mutlak büyüklüğü 70.6 milyar TL'ye yükseldi. Karlılıkta temel belirleyici olmayan sürdüren finansman giderleri yüzde 21.3 artışla 29 milyar TL'den 35.2 milyar TL'ye çıktı. Finansman giderlerinin net satışlara oranı yüzde 5.2'den yüzde 4.8'e gerilese de sanayici esas faaliyetinden kazandığını yansıtan finansman gideri olarak ödeme devam etti. **ISO 500**'de kar eden kuruluş sayısı 392'den 422'ye yükseldi. Faiz, amortisman, vergi öncesi kar ve zarar eden firma sayıları ise 2017 yılında 488'e çıktı ve ölçüleme başlangıcı son beş yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı.

13 yılın en yüksek büyümesi

ISO 500'ün üretimden satışları son 13 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 33.2 artışla 653 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta iç ve dış talepteki büyümenin yanı sıra ihracatı gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da **ISO 500**'de son 13 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti. En büyük 500'ün ihracatı da ülkenin toplam ihracatı artışını geçerek yüzde 17 büyüme ile 64.5 milyar dolara yükseldi. **ISO 500**, 2017 yılında Türkiye ihracatının yüzde 41.1'ini ve sanayi ihracatının da yüzde 42.8'ini gerçekleştirdi. Sanayici esas faaliyet karının yansıtan finansman giderleri olarak ödemeye devam etti. Borçlanmada öz kaynakların payı gerilerken, kısa vadeli borçların payı ise arttı.

Çarklar otomotiv ile dönüyor

Araştırmaya göre TOPRAŞ, üretimden satışlarda 51.1 milyar lira 32 milyar 594 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Ford 22.7 milyar liraya ikinci, Toyota ise 17.8 milyar lira ile üçüncü oldu. Listede Toyota'yı sırasıyla 15.9 milyar Tofaş, 15.6 milyar Oyak-Renault takip etti. Hyundai Assan da 8.3 milyarlık ilk 10 içine girdi. Mercedes-Benz Türk 6.4 milyarlık 12'nci olurken, Honda Türkiye 1.9 milyarlık 60'ınca sıradan geldi.

En fazla ihracatı Ford yaptı

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 4 milyar 797 milyon dolarla Ford Otomotiv yer aldı. Onu 4 milyar 594 milyon dolarla Toyota, 3 milyar 270 milyon dolarla Tofaş izlerken, Oyak-Renault 3 milyar 182 milyon dolar dolarla en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş oldu. Tüpraş'ın 2 milyar 780 milyon dolarla beşinci olduğu sıralamada, Hyundai Assan bir milyar 986 milyon dolarla altıncı, Arçelik bir milyar 933 milyon dolarla yedinci sırada yer aldı. Sekizinci ve dokuzuncu sırada yer alan kuruluşlar açıklanamazken, Bosch bir milyar 53 milyon dolarla onuncu oldu. **ISO 500**'ün ihracatı yüzde 17 artarak 64.5 milyar dolara ulaştı.

Toyotadan sürpriz yükseliş

Geçen yıl altıncı sırada bulunan Toyota sürpriz bir çıkışla üçüncülüğe yükselirken, 2016 yılına göre üç sıra birден geçerek 17.8 milyar liraya ulaştı. Iskenderun Demir Çelik onunculuktan yedincülüğe, Ereğli Demir Çelik 11'inci'den sekizincülüğe yükseldi. Tofaş üçüncülüğünden dördüncülüğe gerilerken, Oyak-Renault dördüncülüğünden beşincülüğe, Arçelik beşincülüğünden altıncılığa, Hyundai Assan sekizincülüğünden onuncülüğe düştü. Geçen yıl yedinci sıradayken yer alan ECAŞ Elektrik AŞ'in bu yıl 18'inci sırada yer alması dikkati çekti. Son üç yıldır **ISO 500**'ün üretimden satışlarında görülen zayıf büyüme, 2017 yılında yüzde 19'luk oranla yerini reel büyüme bıraktı.